

คำอธิษฐานในคัมภีร์ใบลานหอวัฒนธรรมลาวเวียง วัดโบลัด จังหวัดราชบุรี

ดอกรัก พยัคศรี

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน)

dokrak.p@sac.or.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาคำอธิษฐานที่ปรากฏในคัมภีร์ใบลานจากหอวัฒนธรรมลาวเวียง วัดโบลัด ต.บ้านเลือก อ.โพธาราม จ.ราชบุรี ซึ่งในเขตตำบลบ้านเลือกนี้เป็นชุมชนลาวเวียงที่ย้ายถิ่นฐานจากเมืองเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีประวัติการย้ายถิ่นฐานเข้ามายังดินแดนสยามในช่วงสมัยกรุงธนบุรีและรัตนโกสินทร์ตอนต้น จากการสำรวจเอกสารโบราณในหอวัฒนธรรมลาวเวียงพบคัมภีร์ใบลานจำนวน 563 รายการ คัมภีร์ใบลานส่วนใหญ่บันทึกด้วยอักษรธรรมอีสาน บางฉบับมีอักษรไทยน้อยแทรกอยู่ มีที่บันทึกด้วยอักษรขอมไทยประมาณ 40 รายการ อักษรไทย 2 รายการ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา เช่น พระอภิธรรม ทศชาติ มหาชาติ อานิสสํส นันทนาชดก และตำนานพระธาตุพนม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลสำเนาดิจิทัลคัมภีร์ใบลานจากหอวัฒนธรรมลาวเวียงที่บันทึกด้วยอักษรธรรมอีสานและอักษรไทยน้อยจำนวน 100 รายการ ผลการศึกษาพบว่า คำอธิษฐานที่ปรากฏนี้จะพบอยู่ในส่วนของบันทึกของผู้จารคัมภีร์ใบลาน (colophon) ซึ่งเป็นส่วนที่มักอยู่ท้ายสุดของคัมภีร์อยู่ต่อจากเนื้อหาหลักที่คัดลอก แต่บางครั้งก็พบบันทึกของผู้จารคัมภีร์ใบลานอยู่ในส่วนหน้าปกลานได้ด้วยเช่นกัน คำอธิษฐานนี้มีที่มาจากกระบวนการสร้างคัมภีร์ใบลานโดยเกี่ยวข้องกับบุคคลที่อยู่ในกระบวนการนี้ได้แก่ เจ้าศรัทธาที่นำใบลานเปล่ามาให้ผู้จาร กับผู้จารที่ทำหน้าที่คัดลอกคัมภีร์และบันทึกคำอธิษฐาน โดยคำอธิษฐานที่พบจะมีใน 2 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) คำอธิษฐานทางธรรม มักใช้ในรูปแบบที่เป็นภาษาบาลีว่า “นิพพาน ปจฺจโย โหตุ” หมายถึงให้บุญนี้เป็นปัจจัยสู่นิพพาน 2) คำอธิษฐานทางโลก เช่น ขอให้สมปรารถนา ขอให้ได้บุญมาก ขอให้มีความสุข ขอให้สดีปัญญาดี ขอให้สุขพ้นทุกข์ ขอให้เกิดในโลกพระศรีอารีย ขอให้มืผละกำลังมาก เป็นต้น นอกจากนี้เจ้าศรัทธาและผู้จารมักจะอุทิศส่วนกุศลที่เกิดจากการสร้างคัมภีร์ใบลานนี้ให้กับบรรพบุรุษ ญาติพี่น้อง ครูบาอาจารย์ รวมถึงสัตว์โลกทั้งหลายอีกด้วย คำอธิษฐานเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความปรารถนาของคนลาวเวียงในเรื่องของบุญกุศล สดีปัญญา ตลอดจนความเอื้ออาทรในการอุทิศผลบุญให้กับผู้อื่นทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่และผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว

คำสำคัญ: คัมภีร์ใบลาน, อักษรธรรมอีสาน, คำอธิษฐาน, ลาวเวียง

**Wishes in Palm-leaf Manuscripts found at Lao Vieng Cultural Centre,
Wat Bot, Ratchaburi Province**

Dokrak PAYAKSRI

Princess Maha Chakri Sirindhorn Anthropology Centre

dokrak.p@sac.or.th

Abstract

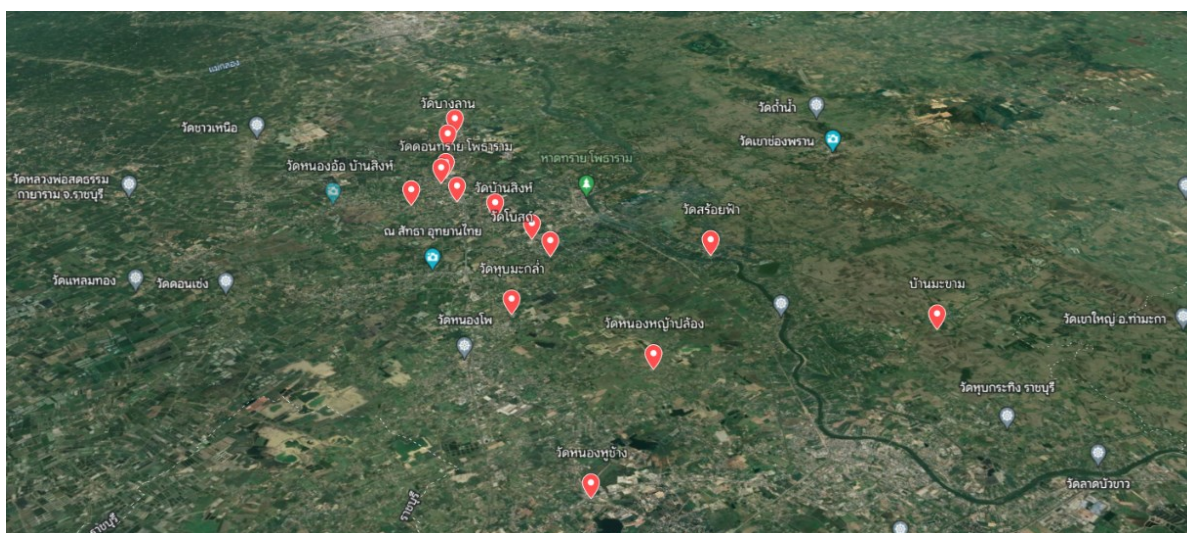
This article aims to study the wishes that appear in the palm-leaf manuscript from the Lao Vieng Cultural Centre, Wat Bot, Ban Luek Sub-district, Photharam District, Ratchaburi Province. Ban Luek Sub-district is a Lao Vieng community who migrated from Vientiane, LPDR. A survey of manuscripts in the Lao Vieng Cultural Centre found 563 records. Most of them scribe in Dhamma-Isan script and some records inserted by Thai-Noi script. Moreover, there are about 40 records scribe in Khom Thai script and 2 records for Thai script. Most of texts are buddhism such as abhidhamma, ten incarnations of the Buddha, Vessantara jataka, Anisamsa, jataka tales, and the legend of Phra That Phanom. In this study, the researcher study 100 records of digital copies of manuscripts scribed in Dhamma-Isan and Thai-Noi script from Manuscripts of Western Thailand Database. The study found that the wishes appear in the colophon, which is usually at the end of the manuscript, following the text. In the other hand the colophon can be found in the front cover as well. The wishes originate from the process of making manuscripts related to the believer(s) who brought the palm-leaf to the scribe(s) for copying manuscript. There are 2 types of wishes. 1) Dharma wishes, it is often in the form of Pali as *nibbana paccayo hotu*. meaning that wish this merit is the factor to Nirvana. 2) Lokiya wishes, such as wish to have a lot of merit, wish to be an intelligent person, wish to be happy and free from suffering, wish to be born in Ariyamettraei era, etc. Furthermore, the believer(s) and the scribe(s) tend to dedicate the merit to ancestors, family, teachers, including all beings. These wishes reflect the desire of the Lao Vieng people for merit, wisdom, as well as their generosity in dedicating their merits to others, both alive and dead.

Keywords: palm-leaf manuscript, dhamma-isan script, wish, lao vieng

บทนำ

ประวัติการย้ายถิ่นของชาวลาวเข้ามายังหัวเมืองชั้นในของสยามมีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มาโดยลักษณะการกวาดต้อนจากเมืองลาวในฐานะเขยสีก มีทั้งประชาชนทั่วไป และทหารของกองทัพลาว ส่วนการย้ายถิ่นของชาวลาวในสมัยกรุงธนบุรีมีทั้งการถูกกวาดต้อนเข้ามาในฐานะเขยสีก และเป็นการอพยพย้ายถิ่นฐานโดยความสมัครใจเพื่อพึ่งพิงพระบรมโพธิสมภาร อย่างไรก็ตามหลักฐานที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรมีอยู่น้อยมากทำให้ไม่ทราบรายละเอียดของชุมชนชาวลาวได้อย่างที่ควร (บังอร ปิยพันธุ์, 2541, หน้า 6) ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นปรากฏหลักฐานการย้ายถิ่นของชาวลาวตั้งแต่รัชกาลที่ 1 จนถึงรัชกาลที่ 4 มีลักษณะของการกวาดต้อนมากกว่าการอพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร โดยมาจากหัวเมืองลาวที่ปัจจุบันเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และบริเวณภาคอีสานของไทย ผู้คนที่เข้ามามีทั้งชายฉกรรจ์ หญิงฉกรรจ์ เด็กชายหญิง พระสงฆ์ สามเณร (บังอร ปิยพันธุ์, 2541, หน้า 68)

กลุ่มคนลาวที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดราชบุรีอันเป็นหนึ่งในหัวเมืองชั้นใน บริเวณตั้งแต่บ้านโป่งไปถึงบ้านเจ็ดเสมียนนั้นเริ่มเข้ามาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตอนต้น ส่วนใหญ่มาในฐานะเชลยศึกที่ถูกกวาดต้อนมาแล้วให้มาตั้งถิ่นฐานทำกินเพื่อเป็นแรงกำลังในการต่อสู้สงครามกับพม่า โดยส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานในฝั่งตะวันออกของแม่น้ำแม่กลองจากเหนือลงใต้ ได้แก่ บ้านกำแพงใต้ บ้านเลือก บ้านบางลาน บ้านดอนทราย บ้านกำแพงเหนือ บ้านหนองอ้อ บ้านหนองหู่ช้าง บ้านหนองหญ้าปล้อง บ้านมะขาม บ้านหุบมะกล่ำ บ้านวัดโบสถ์ บ้านซ้อง และบ้านสิงห์ ในฝั่งตะวันตกของแม่น้ำแม่กลองมีชุมชนชาวลาวเก่าแก่แห่งหนึ่งบริเวณวัดสร้อยฟ้า (สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์, 2554, หน้า 36-37)

ภาพที่ 1 แผนที่ชุมชนลาวเวียงบ้านโป่งจนถึงบ้านเจ็ดเสมียน
ที่มา: ผู้ศึกษา

ชุมชนลาวเวียงในตำบลบ้านเลื่อ อำเภอโศกร จังหวัดราชบุรี มีประวัติการเคลื่อนย้ายจากเมืองเวียงจันทน์เข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้มาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี โดยพิจารณาจากหลักฐานการก่อตั้งวัดในเขตตำบลบ้านเลื่อ ซึ่งมีวัดบ้านเลื่อที่มีอายุเก่าแก่มากที่สุด ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2334 สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี (สุภาพรณ์ จินตามณีโรจน์, 2547, หน้า 136) ในตำบลบ้านเลื่อนี้มีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวลาวเวียงอาศัยอยู่ในหมู่ที่ 1-6 และหมู่ที่ 8 โดยหมู่ที่ 6 มีชาวจีนอาศัยรวมอยู่ด้วย ส่วนหมู่ที่ 7 เป็นชาวมอญและจีน หมู่ที่ 9 เป็นชาวไทย มีวัดในตำบลจำนวน 5 วัด ได้แก่ วัดโบสถ์ หมู่ที่ 1 วัดบ้านเลื่อ หมู่ที่ 3 วัดหนองรี หมู่ที่ 8 สามวัดนี้เป็นวัดของชาวลาวเวียง อีกสองวัดได้แก่ วัดหุบมะกล่ำ หมู่ที่ 7 เป็นวัดของชาวมอญ และวัดพระศรีอารีย์ หมู่ที่ 9 เป็นวัดของชาวไทย (วันดี พินิจวรสิน, กันยายน 2554-สิงหาคม 2555, หน้า 222)

วัดโบสถ์ ต.บ้านเลื่อ อ.โศกร จ.ราชบุรี เป็นวัดราษฎร์ในมหานิกาย มีประวัติการก่อตั้งในทะเบียนวัดในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2434 แต่มีประวัติว่ามีอายุเก่าแก่เกือบ 200 ปี ตั้งแต่พระอธิการบุตตาได้สร้างกุฏิและวางรากฐานพระอุโบสถตั้งแต่ปี พ.ศ. 2370 แต่เดิมชื่อ วัดบ้านเลื่อเหนือ ซึ่งจะอยู่คู่กับวัดบ้านเลื่อใต้ ต่อมาหลวงปู่อินทร์(พระครูประสาทสังวรกิจ) ได้สร้างอุโบสถขึ้นมาใหม่ผู้คนต่างเล่าลือบอกต่อ ๆ กันว่าโบสถ์วัดนี้สวยงามจึงพากันเรียกว่าวัดโบสถ์งาม ต่อมาจึงเรียกเพียงสั้นๆ ว่า “วัดโบสถ์”

หอวัฒนธรรมลาวเวียงแหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านเลื่อ เกิดจากแนวคิดของท่านพระครูโศกรามพิทักษ์ เจ้าคณะอำเภอโศกร เจ้าอาวาสวัดโบสถ์ ที่มีความประสงค์จะจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ใกล้บ้านของชาวชุมชนบ้านเลื่อ จึงเป็นจุดเริ่มต้นให้ท่านพระครูมอบศาลาการเปรียญให้เป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้าวของเครื่องใช้ และศิลปวัตถุที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาว “ลาวเวียง” ในชุมชนวัดโบสถ์

ภาพที่ 2 หอวัฒนธรรมลาวเวียง

ที่มา: ผู้ศึกษา

คัมภีร์ใบลานที่นำมาศึกษาในครั้งนี้เก็บรักษาอยู่ในหอวัฒนธรรมลาวเวียง วัดโบสถ์ ตำบลบ้านเลื่อ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา จากการสำรวจเอกสารโบราณเบื้องต้นพบว่ามีคัมภีร์ใบลานจำนวน 563 รายการ เก็บไว้ในตู้คัมภีร์ใบลาน และบางส่วนเก็บไว้ในตู้กระจกบริเวณชั้นสองของหอวัฒนธรรมลาวเวียง คัมภีร์ใบลานส่วนใหญ่จารด้วยอักษรธรรมอีสาน หรืออักษรธรรมลาว และมีอักษรไทยน้อยแทรกบ้างในส่วนของบันทึกของผู้จารคัมภีร์ ยังไม่พบคัมภีร์ที่จารด้วยอักษรไทยน้อยทั้งผูก นอกจากนี้ยังพบคัมภีร์ใบลานที่จารด้วยอักษรขอมไทย และอักษรไทยโบราณอีกด้วย สำหรับการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้สำเนาดีจิตคัมภีร์ใบลานลาวเวียงที่จารด้วยอักษรธรรมอีสานและอักษรไทยน้อยจำนวน 100 ผูก(รายการ) จากฐานข้อมูลเอกสารโบราณภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทยดำเนินงานโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร(องค์การมหาชน) ซึ่งมีรายชื่อคัมภีร์ใบลานดังต่อไปนี้ (หอวัฒนธรรมลาวเวียง, 2566)

ตารางที่ 1 รายชื่อคัมภีร์ใบลานในหอวัฒนธรรมลาวเวียงจำนวน 100 รายการ

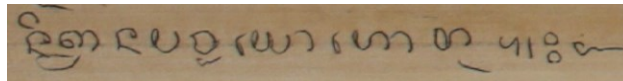
ที่	รหัสเอกสาร	ชื่อเรื่อง	ศักราช	ที่	รหัสเอกสาร	ชื่อเรื่อง	ศักราช
1	RBR004-001	พระยาชมภูติผูกต้น	-	51	RBR004-056	มาลัยแสน	-
2	RBR004-002	พระยาชมภูติผูก 2	-	52	RBR004-057	นิพนพานสูตร	2463
3	RBR004-003	พระยาชมภูติผูก 3	-	53	RBR004-058	สังฆมณฑล ผูก 1	2457
4	RBR004-004	พระยาชมภูติผูก 4	-	54	RBR004-059	สังฆมณฑล ผูก 2	-
5	RBR004-005	เมตไตรยสูตรผูกต้น	-	55	RBR004-060	สังฆมณฑล ผูก 4	-
6	RBR004-006	เมตไตรยสูตรผูก 2	-	56	RBR004-061	สังฆมณฑล ผูก 5	-
7	RBR004-007	เมตไตรยสูตรผูก 3	-	57	RBR004-063	อานิสงส์สังฆมณฑล	-
8	RBR004-008	พระอุปคุต	-	58	RBR004-064	วิสุทธิยา	2475
9	RBR004-009	พระอุปคุต	-	59	RBR004-065	ธรรมเทศนา	-
10	RBR004-010	บุญนาถ ผูกต้น	2394	60	RBR004-066	ตำนานธาตุพนมและ ปัญญาบารมี	-
11	RBR004-011	บุญนาถ ผูกปลาย	2394	61	RBR004-067	จันทสุกริกสูตร	-
12	RBR004-012	สังฆมณฑล ผูกต้น	-	62	RBR004-068	นิพนพานสูตร	-
13	RBR004-013	สังฆมณฑล ผูก 2	-	63	RBR004-069	บารมี	-
14	RBR004-014	ฉลองสังฆมณฑล	-	64	RBR004-070	ปัญญาบารมี	-
15	RBR004-015	สังฆมณฑล ผูก 3	-	65	RBR004-071	จันทสุกริกสูตร	2467
16	RBR004-016	สังฆมณฑล ผูก 4	-	66	RBR004-072	พระยาสุนทรราช	-
17	RBR004-017	สุวรรณสาม ผูกต้น	-	67	RBR004-073	พระยาสุนทรราช	-
18	RBR004-018	สุวรรณสาม ผูก 2	-	68	RBR004-074	นิพนพานสูตร	2463
19	RBR004-019	ภูริทัต ผูกต้น	-	69	RBR004-075	ปัญญาบารมี	-

20	RBR004-020	ภุริทัต ผูก 2	-	70	RBR004-076	พรสังขยา	-
21	RBR004-021	ภุริทัต ผูก 3	-	71	RBR004-077	2 พระ (ฉลองพระ)	2467
22	RBR004-022	ปาจิตตี ผูกต้น	-	72	RBR004-078	ตำนานพระธาตุพนม	-
23	RBR004-023	ปาจิตตี ผูก 2	-	73	RBR004-079	ฉลองรูปพระเจ้า	-
24	RBR004-024	ปาจิตตี ผูก 7	2304	74	RBR004-080	นครกัณฑ์	-
25	RBR004-025	มูลมุณี ผูกต้น	2390	75	RBR004-081	สวดมนต์น้อย	-
26	RBR004-026	มูลมุณี ผูกปลาย	2390	76	RBR004-082	นิพพานสูตร	-
27	RBR004-027	นิพพานสูตร	2456	77	RBR004-083	นิพพานสูตร	2457
28	RBR004-028	อาการวิตาสสูตร	2463	78	RBR004-084	นิพพานสูตร	-
29	RBR004-029	จุนทสุกริกสูตร	2464	79	RBR004-085	ตำนานธาตุพนม	-
30	RBR004-030	อุณทิสสวีย์	-	80	RBR004-087	อุโบสถวินิจนัย	-
31	RBR004-031	ตำนานธาตุพนม	-	81	RBR004-088	พระยาสี่เสาร์	-
32	RBR004-032	พระยาสุนทรราช	2463	82	RBR004-089	ปัญญาบารมี	2462
33	RBR004-033	วิสุทธิยา	-	83	RBR004-090	อุโบสถกรรม	-
34	RBR004-034	พระยาสุนทรราช	-	84	RBR004-091	สีทน ผูกต้น	-
35	RBR004-035	จุลพน ผูก 6	-	85	RBR004-092	สีทน ผูกปลาย	-
36	RBR004-036	เนมิราช ผูกต้น	-	86	RBR004-093	เตปทุมชาดก ผูกต้น	-
37	RBR004-037	หิมพานต์กัณฑ์ ผูก 4	2421	87	RBR004-094	เตปทุมชาดก ผูก 2	-
38	RBR004-038	กุมารบันปลาย ผูก 9	-	88	RBR004-095	เตปทุมชาดก ผูก 3	-
39	RBR004-039	สีมาวินิจนัย ผูกต้น	2377	89	RBR004-096	เตปทุมชาดก ผูก 4	2462
40	RBR004-040	สีมาวินิจนัย ผูก 2	2377	90	RBR004-097	ปัญญาบารมี	-
41	RBR004-046	ตำนานพระธาตุพนม	-	91	RBR004-098	บารมีพันชั้น	-
42	RBR004-047	คติโลก	-	92	RBR004-099	นิพพานสูตร	2463
43	RBR004-048	ตำนานพระธาตุพนม	-	93	RBR004-100	ตำนานธาตุพนม	-
44	RBR004-049	บารมีแลทาน	-	94	RBR004-101	ตำนานธาตุพนม	2481
45	RBR004-050	วิสสุปนายิก ขันธะ		95	RBR004-102	หนังสือสวดมนต์	-
46	RBR004-051	นิพพานสูตร	2463	96	RBR004-103	นิพพานสูตร	2475
47	RBR004-052	สุนทรราช	2392	97	RBR004-104	จุนทสุกริกสูตร	-
48	RBR004-053	กุมารบันต้น	2463	98	RBR004-105	วิสุทธิยา	-
49	RBR004-054	นรชีวาชาดก ผูก 4	-	99	RBR004-106	พระยาสุนทรราช	-
50	RBR004-055	ทศพร ผูกต้น	-	100	RBR004-107	อาการวิตาสสูตร	2462

ผลการศึกษา

จากการศึกษาคัมภีร์ใบลานลาวเวียงในครั้งนี้จำนวน 100 รายการ พบว่ามีคำอธิษฐานปรากฏในคัมภีร์จำนวน 70 รายการ ไม่พบคำอธิษฐานจำนวน 30 รายการ คำอธิษฐานที่ปรากฏในคัมภีร์ใบลานเกิดจากผู้จารได้เขียนคำอธิษฐานของตน และผู้นำใบลานเปล้ามาให้เพื่อสร้างคัมภีร์ เนื่องด้วยกุศโลบายอันได้สร้างคัมภีร์ใบลานเพื่อถวายให้กับพระพุทธศาสนา อันถือว่าการทำกุศลร่วมกันจึงได้บุญเท่ากันทั้งผู้เขียนและเจ้าของใบลาน คำอธิษฐานที่พบในคัมภีร์ใบลานสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้ดังนี้

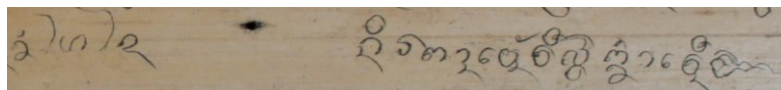
1. คำอธิษฐานในทางธรรม เป็นคำอธิษฐานที่มุ่งเน้นในทางธรรมะ และการหลุดพ้นจากบุญบาปเวรกรรม การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏสงสาร ทั้งนี้เพื่อเป็นการมุ่งสู่นิพพานอันเป็นยอดแห่งความสุข 3 ประการ ได้แก่ สุขในเมืองคน สุขในเมืองฟ้า และสุขในนิพพาน คำอธิษฐานในทางธรรมส่วนมากพบเป็นประโยคในภาษาบาลีว่า “นิพพาน ปจฺจโย โหตุ” หมายถึง ให้บุญนี้เป็นปัจจัยสู่นิพพาน คำอธิษฐานนี้พบในคัมภีร์ใบลานลาวเวียงมากที่สุดถึง 45 รายการ นอกจากนี้ยังพบคำอธิษฐานในทางธรรมที่เป็นภาษาไทยถิ่นอีสานอีกด้วย

ภาพที่ 3 นิพพาน ปจฺจโย โหตุ ฯ ๑

ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องฉลองสังฆารมธาตุ รหัสเอกสาร RBR004-014

1.1 คำอธิษฐานขอให้ได้เข้าสู่นิพพาน คือความปรารถนาที่จะได้เข้าสู่นิพพานของผู้จารคัมภีร์หรือเจ้าศรัทธาผู้นำใบลานมาให้ พบทั้งสิ้นจำนวน 10 รายการ ได้แก่ คັນว่าผู้ข้าเมื่อยอายุจุติตายจากมนุษย์โลก เมืองคนแล้วขอให้ผู้ข้าได้ไปสู่สวรรค์นิพพานก็ข้าเทิน (RBR004-004) ขอให้ได้เข้าสู่นิพพานทั้งผู้เขียนทั้งเจ้าลานก็ข้าเทิน (RBR004-051) ขอให้ได้เข้าสู่นิพพานเป็นที่แล้วก็ข้าเทิน (RBR004-067) ขอให้ได้เข้าสู่นิพพานเป็นที่แล้ว (RBR004-089) ขอให้ได้นิพพานเป็นที่แล้วก็ข้าเทิน (RBR004-094) ขอให้ได้ขึ้นสู่นิพพานเป็นที่แล้วก็ข้าเทิน (RBR004-095) ขอให้ได้ถึงนิพพานเป็นที่แล้วก็ข้าเทิน (RBR004-096) ให้ได้ถึงนิพพานเป็นที่แล้วก็ผู้ข้าเทิน (RBR004-098) ให้ผู้ข้าถึงสุข 3 ถึงนิพพานนั้นเทิน (RBR004-103) ขอให้ได้เข้าสู่นิพพานเป็นที่แล้ว (RBR004-107)

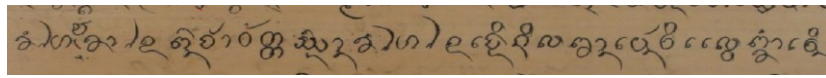

ภาพที่ 4 ขอให้ได้ถึงนิพพาน(นิพพาน)เป็นที่แล้วก็ข้าเทิน

ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องเตปทุมชาดก ผูก 2 รหัสเอกสาร RBR004-094

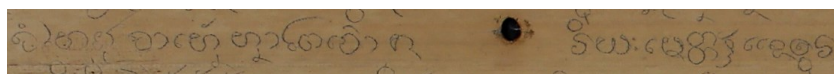
1.2 คำอธิษฐานขอให้พ้นจากวัฏฏสงสาร คือความปรารถนาที่จะให้ตนเองหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดหลายภพหลายชาติ ไม่ต้องเกิดดับอีกต่อไป ความปรารถนานี้มุ่งที่จะเข้าสู่นิพพาน พบทั้งสิ้น 3 รายการ ได้แก่ ผู้ข้าได้พ้นจากวัฏฏสงสารขอให้ได้นิพพานเป็นที่แล้วก็ข้าเทิน (RBR004-094) ตัวข้าเป็นผู้ริจนาขออย่า

ให้ผู้ขานี้ทิวเทียวไปมาในวิญญูสงสารนี้หลายชาติก็ข้าเทิน... ขออย่าได้ทวนมานไปมาหลายชาติก็ข้าเทิน (RBR004-095) ขอให้ผู้ข้าได้พ้นจากวิญญูสงสาร ขอให้ได้ถึงนิลพานเป็นที่แล้วก็ข้าเทิน (RBR004-096)

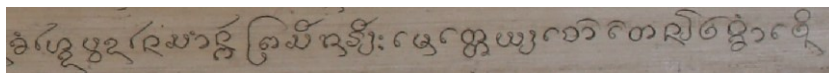
ภาพที่ 5 ขอให้ผู้ข้าได้พ้นจากวิญญูสงสาร ขอให้ได้ถึงนิลพาน(นิพพาน)เป็นที่แล้วก็ข้าเทิน
ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องเตปทุมชาตก ผูก 4 รหัสเอกสาร RBR004-096

1.3 คำอธิฐานขอให้ได้พบพระศรีอริยเมตไทย คือความปรารถนาที่จะได้เกิดมาในยุคพระศรีอริยเมตไทย ในบางคัมภีร์ระบุว่าขอให้ได้เห็นหน้าพระศรีอริยเมตไทย ผู้ที่ระบุคำอธิฐานเช่นนี้ย่อมไม่ได้หวังเพียงแค่เกิดมาในยุคนี้เท่านั้น แต่ยังปรารถนาที่จะได้ร่วมศาสนาและปฏิบัติเพื่อให้บรรลุซึ่งธรรมอันสูงสุดคือนิพพาน คำอธิฐานเช่นนี้พบทั้งสิ้น 5 รายการ ได้แก่ สารุ สารุขอให้ผู้ข้าเห็นหน้าพระศรีอริยเมตไทยตรงคักมา ภายหน้าก็ข้าเทิน (RBR004-004) ขาติชิมายาหน้าขอให้ได้ร่วมศาสนาพระเจ้าอริยเมตไทยโยโพธิสัตว์องค์ขีมา ตรัสสัพพัญญูเป็นพระข้างหน้านี้เทิน (RBR004-063) ขอให้ผู้ข้าเห็นหน้าพระเจ้าอริยเมตไทยแดทอน (RBR004-067) ขอให้ได้เห็นหน้าพระเจ้าอริยเมตไทยนอกรีเทิน (RBR004-074) ขาติชิมายาหน้า ผู้ข้าได้เห็นหน้าพระศรีอริยเมตไทยโพธิสัตว์องค์ขีลงมาตรัสสัพพัญญูนี้เทิน (RBR004-100)

ภาพที่ 6 ขอให้ผู้ข้าเห็นหน้าพระเจ้าอริยเมตไทยแดทอน
ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องอานิสงส์สังฆรวมธาตุรหัสเอกสาร RBR004-067

1.4 คำอธิฐานขอให้บวชในศาสนาของพระศรีอริยเมตไทย คือความปรารถนาที่จะได้บวชศึกษาธรรมในยุคที่พระศรีอริยเมตไทยได้ลงมาตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์สุดท้ายในภัทรกัปนี้ ซึ่งเป็นความปรารถนาที่เจาะจงมากกว่าขอให้ได้พบพระศรีอริยเมตไทย พบทั้งสิ้นรายการเดียว ได้แก่ ขอให้ได้บวชในสำนักพระศรีอริยเมตไทยแต่่น้อย ๆ ก็ข้าเทิน (RBR004-054)

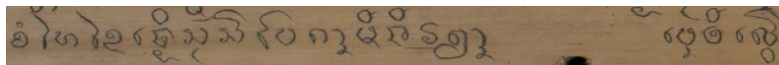

ภาพที่ 7 ขอให้ได้บวชในสำนักพระศรีอริยเมตไทยเจ้าแต่่น้อย ๆ ก็ข้าเทิน
ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องนรชีวะชาตก ผูก 4 รหัสเอกสาร RBR004-054

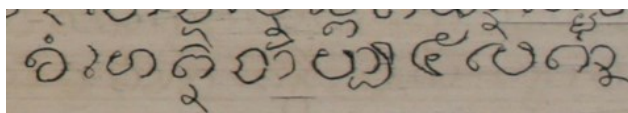
1.5 คำอธิฐานขอให้ชาติหน้าได้เกิดเป็นพระองค์ คือคำปรารถนาที่จะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในภายภาคหน้า พบทั้งสิ้นจำนวน 6 รายการ ได้แก่ สารุ ขาติมายาหน้า ขอให้ผู้ข้าได้เป็นพระองค์แท้เทิน (RBR004-004) ขอให้ผู้ข้าผู้เขียนเป็นพระเจ้าองค์หนึ่ง (RBR004-025) ขอให้ข้าพเจ้าได้เป็นพระสัพพัญญูเป็นครูแกโลก โปรดสัตว์ให้พ้นจากสงสารถึงนิรพานเป็นที่แล้ว ขอให้ผู้ข้าได้นั่งแทนแก้วตรัสสัพพัญญูญาณก็ข้า

[Faint handwritten Burmese script]

1.6 คำอธิฐานขอให้ถึงสุข 3 ประการ คือ สุขในเมืองคน เมืองฟ้า และนิพพาน ความปรารถนาที่ตั้งมั่นที่จะเข้าสู่นิพพานอันเป็นยอดแห่งความสุขทั้งมวล พบทั้งสิ้นจำนวน 5 รายการ ได้แก่ ขอให้ได้ถึงสุข 3 ประการมีนิรพานเป็นที่แล้ว (RBR004-033) ขอให้ถึงสุข 3 ประการ สุขในนิรพานเป็นที่แล้วทั้งเจ้าหลานแลผู้เขียน (RBR004-071) ขอให้สุขในเมืองฟ้าแลนิพพานก็เข้าเทิน (RBR004-078) ขอให้ผู้ข้านี้ถึงสุข 3 ประการเป็นที่แล้ว อย่าคลาดแคล้วดังปรา(รณา) (RBR004-081) ให้ผู้ข้าถึงสุข 3 ถึงนิพพานนั้นเทิน (RBR004-103)

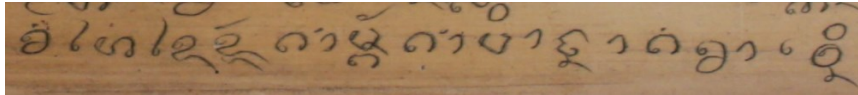
1.7 คำอธิฐานขอให้พ้นจากบาปและเวรกรรม คือความปรารถนาที่จะหลุดพ้นจากบ่วงเวรบ่วงกรรมและบาปทั้งหลายที่เกาะกุมผู้อธิฐาน แม้กระทั่งการขอให้พ้นทุกข์จากนรก ทั้งนี้เมื่อปราศจากเวรกรรมและทุกข์ทั้งมวลนี้แล้วก็จะสามารถมุ่งสู่นิพพานได้ พบทั้งสิ้นจำนวน 7 รายการ ได้แก่ *ตัวผู้ใดกระทำตัว ผู้เข้าได้กระทำ ขออย่าให้มีกรรมมีเวรแก่ผู้เข้าเทิน (RBR004-005) ขอให้พ้นจากทุกข์จากกรรมเดี๋ยวนี้ก็เข้าเทิน (RBR004-104) ขอให้ผู้เข้าเว้นจากบาป 5 ประการ (RBR004-067) ขอพ้นจากทุกข์เวรร้าย 5 ประการแดกเข้าเทิน (RBR004-078) ขอให้พ้นจากบาปทั้ง 5 ประการ (RBR004-082) ขอให้พ้นเวร 5 ประการแดกเทิน (RBR004-100) ขอให้พ้นจากทุกข์ในนรกทั้งปวง (RBR004-033)*

9

2. คำอธิษฐานในทางโลก คือคำอธิษฐานที่จะพบความสุขทางโลกในเรื่องต่าง ๆ อย่างการขอให้สมปรารถนาสิ่งที่ตั้งใจไว้ ขอให้ได้บุญ ขอให้แก้ปัญหาเฉลียวฉลาด มีพลังอำนาจ มีกำลังแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ขอให้ไม่ได้ไปเกิดเป็นคนทุกข์เฉื่อยใจ คำอธิษฐานในทางโลกสามารถแบ่งได้ดังนี้

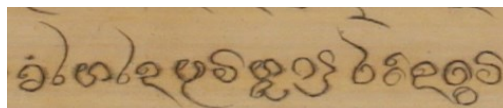
2.1 คำอธิษฐานขอให้สมปรารถนาสิ่งที่ตั้งใจไว้ เป็นความปรารถนาที่จะขอให้ทุกสิ่งที่หวังไว้นั้นสมหวังดังตั้งใจทุกประการ คำอธิษฐานเช่นนี้มีจำนวนมากเป็นอันดับสองรองจาก นิพพาน ปจฺจโย โหตุ พบทั้งสิ้นจำนวน 21 รายการ โดยเกือบทั้งหมดจะใช้คำว่า “ขอให้ได้ดังคำมักคำปรารถนา”

ภาพที่ 11 ขอให้ได้ดังคำมักคำปรารถนาก็ข้าเทิน

ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องเมตตโดยสูตร ผูก 3 รหัสเอกสาร RBR004-007

2.2 คำอธิษฐานขอให้ได้บุญ เป็นความปรารถนาที่เรียบง่ายและมีมากเป็นอันดับสามรองจาก นิพพาน ปจฺจโย โหตุ และขอให้สมปรารถนาสิ่งที่ตั้งใจ โดยพบจำนวนทั้งสิ้น 14 รายการ ได้แก่ ขอให้ได้บุญหลาย ๆ แดทอน (RBR004-002) ขอให้ฮอดบุญหลาย ๆ ก็ข้าเทิน (RBR004-006) ขอให้ได้บุญหลาย ๆ ก็ข้าเทิน (RBR004-009) ขอให้ได้บุญหลายหลายก็ข้าเทิน (RBR004-020) ขอให้ได้บุญหลาย ๆ แดก็ข้าเทิน (RBR004-029) ให้เพิ่มได้บุญหลาย ๆ ทอนคุณเฮย (RBR004-030) ขอให้ได้บุญหลาย ๆ แดทอน (RBR004-034) สาธุ ๆ ขอให้ผู้ข้าได้บุญ ๆ ก็ข้าเทิน (RBR004-047) ขอให้ได้บุญหลาย ๆ ท่อกันก็ข้าเทิน (RBR004-051) ขอให้ได้บุญหลายเท่ากันก็ข้าเทิน (RBR004-063) ขอให้ได้บุญหลาย (RBR004-078) ขอให้ได้บุญหลาย ๆ (RBR004-089) ขอให้ได้บุญหลาย ๆ ก็ผู้ข้าเทิน (RBR004-091) ขอให้ได้บุญหลาย ๆ แดเทิน (RBR004-104)

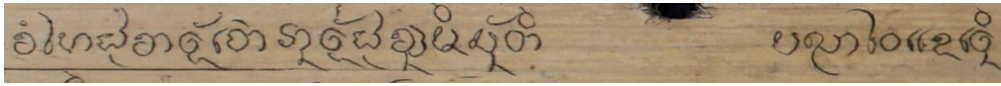

ภาพที่ 12 ขอให้ได้บุญหลาย ๆ แดทอน

ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องพระยาชมภูปติ ผูก 2 รหัสเอกสาร RBR004-002

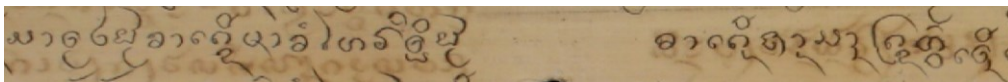
2.3 คำอธิษฐานขอให้แก้ปัญหาเฉลียวฉลาด เป็นความปรารถนาที่จะให้ตนฉลาดหลักแหลม มีความรู้มากสามารถตอบปัญหาใด ๆ ได้ว่องไว คำปรารถนาเช่นนี้มักมีความเปรียบเทียบให้เห็นถึงระดับของปัญหาที่ผู้อธิษฐานต้องการ คำอธิษฐานเช่นนี้พบทั้งสิ้นจำนวน 7 รายการ ได้แก่ สาธุ สาธุคณผู้ข้าเกิดภายหน้า ขอให้สติปัญญาผู้สวดยแหลมเป็นดั่งมโหสถ ขอให้ผู้ข้ามีใจอดใจเพียรดังพระเตมณีนเทิน (RBR004-004) ผู้ข้าดับจิตไปชาตินี้ มาภายหน้าขอให้ผู้ข้าปัญญาม่องแผ้วแหลมว่องไวคือมโหสถ ขอให้มีความอดใจเพียรคือดังพระเจ้า (RBR004-028) ขอให้ผู้ข้ามีสติปัญญาเฉียบแหลมกว่าคนในโลก (RBR004-067) ขอให้ผู้ข้ามีสติปัญญาไหลมาเทมาฝั่งน้ำมหาคงคานี้ทอน มีผู้ใดมาปัญหาปริศนาปัญหา ขอให้ผู้ข้านี้แก้ไขทั้งสิ้น (RBR004-071) ขอให้ผู้ข้า

มีสติปัญญาแตกทอน ขอปัญญาเลียบแหลมฝั่งน้ำคงคามหาสมุทรแดกข้าเทิน (RBR004-078) ขาดิขิมาภายหน้า
ขอให้สติปัญญาผู้ข้าล้วยแหลมดงมโหสถ ขอให้ผู้ข้ามีใจอดใจเพียรดังพระเจ้าเตเมนนกข้าเทิน (RBR004-092)
ขาดิขิมาภายหน้า ขอให้ผู้ข้าทั้งเจ้าลานทั้งผู้เขียนมีสติปัญญาไวแคะเทิน (RBR004-100) ขอให้ผู้ข้าปัญญาผ่อง
แผ้ว (RBR004-104)

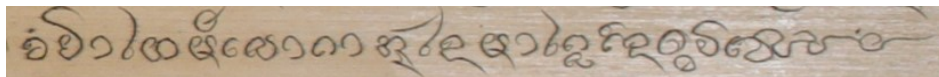
ภาพที่ 13 ขอให้ผู้ข้าทั้งเจ้าลานทั้งผู้เขียนมีสติปัญญาไวแคะเทิน
ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องตำนานธาตุพนม รหัสเอกสาร RBR004-100

2.4 คำอธิษฐานขอให้มีกำลังแข็งแรง เป็นความปรารถนาที่จะมีอิทธิฤทธิ์กำลังมาก ซึ่งมัก
เปรียบเทียบกับกำลังครึ่งหนึ่งของช้างสารจำนวนโกฏิตัว คำอธิษฐานเช่นนี้พบทั้งสิ้นจำนวน 3 รายการ ได้แก่
สารุ ๆ ผู้ข้าเกิดมาขอให้ฤทธิ์ผู้ข้าเก่งช้างสารโกฏิตัวเทิน (RBR004-004) คັນว่าผู้ข้าเกิดมาขอให้มียุทธีอำนาจ
ให้ได้กึ่งช้างสาร๐๐๐๐๐โกฏิก็ข้าเทิน (RBR004-096) อนึ่งขาดิขิมาภายหน้า ขอให้ผู้ข้ามีอิทธิฤทธิ์ปราบแพ้ว
สัตว์โลกทั้งมวลก็ข้าเทิด ฯ (RBR004-092)

ภาพที่ 14 สารุ ๆ ผู้ข้าเกิดมาขอให้ฤทธิ์ผู้ข้าเก่งช้างสารโกฏิตัวเทิน
ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องพระยาชมพูดี ผูก 4 รหัสเอกสาร RBR004-004

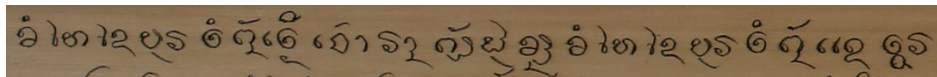
2.5 คำอธิษฐานขอให้ปราศจากโรคร้าย และความทุกข์เข็ญใจ เป็นความปรารถนาทางโลกที่
ต้องการจะพ้นทุกข์จากโรคร้ายอันตราย และความยากเย็นเข็ญใจ คำอธิษฐานเช่นนี้พบทั้งสิ้นจำนวน 2 รายการ
ได้แก่ ขออย่าให้มีโรคอันใดมาใกล้แตกทอน (RBR004-002) ประการ 1 ขาดิจักมาภายหน้านั้น ทริทุโท อันเป็น
คนทุกข์ไร้เข็ญใจนั้น ขออย่าให้เกิดมีแก่ข้าพเจ้าจักชาติเทิน (RBR004-054)

ภาพที่ 15 ขออย่าให้มีโรคอันใดมาใกล้แตกทอน
ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องพระยาชมพูดี ผูก 2 รหัสเอกสาร RBR004-002

2.6 คำอธิษฐานขอให้บุญเท่ากัน เป็นความปรารถนาของผู้จารและเจ้าของใบลานที่จะให้ได้บุญ
เท่า ๆ กันในการสร้างคัมภีร์ใบลาน คำอธิษฐานนี้แสดงให้เห็นถึงความเท่าเทียมกันระหว่างผู้จารที่ต้องใช้
ความรู้ความสามารถ ความพยายามอุตสาหะในการจารคัดลอกคัมภีร์ ต้องเมื่อยมือ ปวดเอว ปวดหลัง ใน
ขณะเดียวกันเจ้าของใบลานก็เป็นผู้จัดหาใบลานเปล่าพร้อมใช้งานมาให้ผู้จาร โดยอาจเกิดจากการทำใบลาน
เอง ซึ่งจะมีขั้นตอนมากและวิธีการที่ซับซ้อนกว่าจะได้ใบลานพร้อมจาร หรือเกิดจากการใช้ทุนทรัพย์หาซื้อ

ใบลานสำเร็จรูปมาให้ผู้จาร ดังนั้นในความรู้สึกของผู้จารและเจ้าของใบลานจึงคิดว่าควรจะได้บุญเท่ากัน ไม่มีใครมากกว่าน้อยกว่ากัน คำอธิษฐานเช่นนี้พบทั้งสิ้นจำนวน 8 รายการ ได้แก่ ขอให้ได้บุญเหมือนกันเถิน เจ้าลานกับผู้เขียนขอให้ได้บุญเหมือนกันแดทอน (RBR004-048) ขอให้ได้บุญหลาย ๆ ที่เหมือนกันข้าเถิน (RBR004-051) ขอให้ได้บุญหลายเท่ากันก็ข้าเถิน (RBR004-063) ขอให้ได้บุญทั้งผู้เขียนทั้งของลานแดทอน (RBR004-071) ขอให้ได้บุญเท่ากันเถิน (RBR004-094) ขอให้ได้บุญเท่ากันเถิน (RBR004-096) ขอให้ผู้ข้าได้บุญเหมือนกันแดทอน จบต่อแล ฯ (RBR004-099) ขอให้ได้บุญหลาย ๆ ที่เหมือนกัน (RBR004-100)

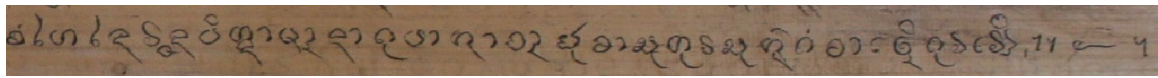
ภาพที่ 16 ขอให้ได้บุญเหมือนกันเถิน เจ้าลานกับผู้เขียนขอให้ได้บุญเหมือนกันแดทอน

ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องตำนานพระธาตุพนม รหัสเอกสาร RBR004-048

นอกเหนือไปกว่าคำอธิษฐานของผู้จารและเจ้าของใบลานที่ปรากฏนี้แล้ว ยังพบคำอธิษฐานที่อุทิศส่วนบุญส่วนกุศลที่เกิดจากการสร้างคัมภีร์ใบลานนี้ให้กับบรรพบุรุษ ญาติพี่น้อง ครูบาอาจารย์ รวมถึงสรรพสัตว์ เทวดา อมนุษย์ อีกด้วย คำอธิษฐานการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเอื้ออาทรของชาวลาวเวียงที่มีความปรารถนาที่จะแบ่งบุญให้กับผู้อื่นนอกจากตัวเองและเจ้าของใบลาน ซึ่งอาจเป็นผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่หรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว คำอธิษฐานอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลนี้แบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้

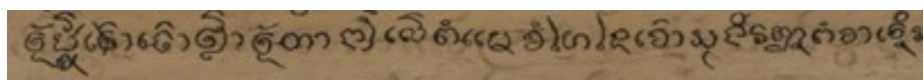
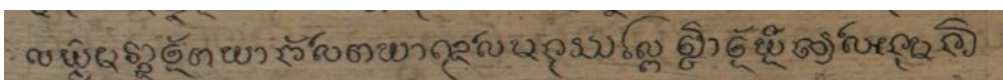
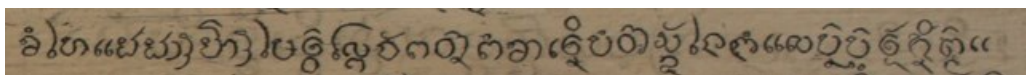
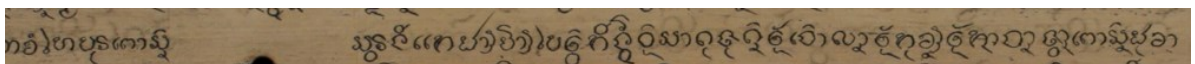
1. อุทิศให้กับครอบครัว ญาติพี่น้อง ครูบาอาจารย์ ได้แก่ ขอให้ได้บุญรอดพ่อแม่พี่น้องชุนชุนคนก็ข้าเถิน (RBR004-001) ขอให้รอดพ่อแม่พี่น้องข้าแดทอน (RBR004-002) ขอให้รอดถึงคุณพระบิดาเป็นต้นแดทอน ญาติพี่น้องทั้งหลาย (RBR004-005) ขอให้รอดพ่อแม่ก็ข้าเถิน (RBR004-006) ขอให้รอดพ่อแม่พี่น้องชุนชุนคนก็ข้าเถิน (RBR004-009) ขอให้รอดพ่อแม่พี่น้องชุนชุนคนก็ข้าเถิน (RBR004-020) ขอให้รอดพ่อแม่พี่น้องชุนชุน ๆ ก็ข้าเถิน (RBR004-047) ขอให้รอดพ่อแม่ ลูกแลเมีย ญาติพี่น้อง ปู่ย่าตาทายก็ข้าเถิน (RBR004-056) ขอให้รอดพ่อแม่พี่น้อง ปู่ย่าตาทายส่นส่นคนก็ข้าเถิน (RBR004-057) ขอให้รอดบิดามารดา ญาติพี่น้องทุกผู้ทุกคนก็ข้าเถิน (RBR004-067) ผู้ข้าขอฝากหนังสือนิพนธ์ไปหาพ่อแม่ผู้ข้าแดทอน พ่อออกผู้ข้าชื่อว่า มา ขอให้รอดให้ถึงแดทอน ขอให้พ้นจากทุกข์ ขอให้เลาได้เสวยสุขเป็นที่แล้วนี้ก็ข้าทอน ฯ (RBR004-074) ขอให้รอดพ่อแม่ผู้ส่นส่นนี้ข้าเถิน (RBR004-081) ขอให้รอดพ่อแม่ออกผู้ข้าได้บุญแดทอน ขอให้รอดญาติพี่น้องพ่อคุณแม่คุณ ครูบาอาจารย์อุปฌาย์คู่สวด (RBR004-082) จงรับเอาส่วนไปหาพ่อแม่แดทอน พ่อผู้ข้าชื่อว่าเพ็ง แม่ผู้ข้าชื่อว่าพุน (RBR004-083) ขอให้ได้บุญรอดพ่อแม่พี่น้องชุนชุนคนก็ข้าเถิน ขอให้รอดครูบาอาจารย์ผู้ข้าทอนเจ้าคุณเฮย ฯ (RBR004-088) ขอให้ได้บุญหลาย ๆ ขอให้รอดโยมส่นส่นคนแดทอน (RBR004-089) ขอให้รอดบิดามารดาครูบาอาจารย์ผู้ข้าส่นส่นสองคี่ก็ข้าเถินคุณเฮย (RBR004-091) ขอให้ได้บิดามารดาข้างเจ้าลาน กับบิดามารดาข้างผู้เขียน ก็ขอให้ได้เท่ากันหมดทุกคน ๆ ก็ข้าเถิน (RBR004-095) ขอให้รอดเมียเก่าผู้แดทอนเจ้าคุณเฮย ฯ (RBR004-096) โอนอ นางธรรณีเจ้าเฮย ขอให้รอดบิดามารดาผู้

ข้าให้พ้นจากทุกขในวิภวสงสารให้ได้ถึงนิรพานเป็นที่แล้วก็ผู้ข้าเทิน ฯ (RBR004-098) ขอให้รอดโยมพ่อคุณ
แม่คุณผู้ข้า ญาติกวางศากีข้าเทิน ขอให้โปรดโยมผู้หญิงผู้ชายผู้ข้าแดเทิน (RBR004-104)

ภาพที่ 17 ขอให้ได้รอดบิดามารดา ครูอาจารย์ผู้ข้าสู่ตน(ตน)สู่องค์ข้าเทินคุณเฮย
ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องสีทน ผูกต้น รหัสเอกสาร RBR004-091

2. อุทิศให้กับสรรพสัตว์ เทวดา อมนุษย์ ได้แก่ ขอให้รอดสัตว์ตัวสั้นตัวรี (RBR004-005) ในยุคกุศล
บุญโกสน(กุศล)ตนผู้ข้าได้กระทำนี้จึงแผ่ผายไปรอดไปถึงบิดามารดา พ่อแม่เฒ่าแก่ ปู่ย่าตานาย พี่น้อง
ญาติวงศ์ ครูบาอาจารย์ ผู้ฆราวาสผู้เฒ่าผู้แก่ ทิพยเทพไท้ทั้งหลายนี้ อีศวร นาคครุฑ มนุษย์กุ่มภณท์ คนธรรพ์
ยักษ์อารักษ์ ทิพยเทพดา สุรา สุรินทร์ อินทรา พรหม ยมราชา จตุโลกบาล สप्तเสตตะวา สุชีตา โหดุ (RBR004-
026) ขอให้บุญกุศลส่วนนี้แผ่ผายไปทั่วพื้น้องวงศาชนทั้งเจ้าลาน ทั้งผู้เขียน ทั้งอาจารย์ โกสน(กุศล)ผู้ข้า
ขอให้แผ่ผายไปทั่วโลกจักรวาลก็ข้าเทิน บ่ว่าสัตว์ในน้ำแลบนบก ทั้งอินทร์พรหมแลยมราช ทั้งพญานาคแล
พญาครุฑ แลมนุษย์โลกทั้งหลาย ทั้งหญิงชายแลหนุ่มน้อย ทั้งผู้เฒ่าทั้งหลาย ทั้งตานายแลพ่อแม่ ขอให้ได้เข้าสู่
สู่นิรพานก็ข้าเทิน (RBR004-028) สาธุ ขอให้รอดบิดามารดา อุปัชฌาย์อาจารย์ทุกองค์ทุกองค์ องค์ใดเพิ่นได้
บอกได้สอนผู้ข้า กิ 1 กิตี กิ 1 กิตี ขอให้แผ่ผายไปรอดคู่ช้องคร้ก็ข้าเทิน ขอให้แผ่ผายไปให้รอดสรรพ
สัตว์ตัวผู้ข้าได้กระทำกิตี ขอให้แผ่ผายไปคุณสารพัดคุณก็ข้าเทิน ฯ (RBR004-092)

ภาพที่ 18 ขอให้บุญกุศลส่วนนี้แผ่ผายไปทั่วพื้น้องวงศาชนทั้งเจ้าลานทั้งผู้เขียนทั้งอาจารย์ โกสน(กุศล)ผู้ข้า
ขอให้แผ่ผายไปทั่วโลกจักรวาลก็ข้าเทิน บ่ว่าสัตว์ในน้ำแลบนบก ทั้งอินทร์พรหมแล
ยมราช ทั้งพญานาคแลพญาครุฑ แลมนุษย์โลกทั้งหลาย ทั้งหญิงชายแลหนุ่มน้อย
ทั้งผู้เฒ่าทั้งหลาย ทั้งตานายแลพ่อแม่ ขอให้ได้เข้าสู่สู่นิรพานก็ข้าเทิน
ที่มา: คัมภีร์ใบลานเรื่องอาการวิตาสสูตร รหัสเอกสาร RBR004-028

บทสรุป

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลสำเนาดิจิทัลคัมภีร์ใบลานจากหอวัฒนธรรมลาวเวียงที่บันทึกด้วยอักษรธรรมอีสานและอักษรไทยน้อยจำนวน 100 รายการ ผลการศึกษาพบว่า คำอธิษฐานที่ปรากฏนี้จะพบอยู่ในส่วนของบันทึกของผู้จารคัมภีร์ใบลาน (colophon) ซึ่งเป็นส่วนที่มักอยู่ท้ายสุดของคัมภีร์อยู่ต่อจากเนื้อหาหลักที่คัดลอก แต่บางครั้งก็พบบันทึกของผู้จารคัมภีร์ใบลานอยู่ในส่วนหน้าปกลาน หรือที่อื่น ๆ ได้ด้วยเช่นกัน

เนื่องด้วยกุศลกรรมอันได้สร้างคัมภีร์ใบลานเพื่อถวายให้กับพระพุทธศาสนา ผู้จารหรือผู้คัดลอกคัมภีร์จึงได้เขียนคำอธิษฐานของตนและเจ้าศรัทธาที่นำใบลานเปล่ามาให้เพื่อสร้างคัมภีร์ใบลาน คำอธิษฐานที่ปรากฏมักเป็นคำอธิษฐานในทางธรรม โดยมีนิพพานเป็นยอดปรารถนาสูงสุด ในขณะเดียวกันคำอธิษฐานในทางโลกก็เป็นเรื่องของการขอให้สมปรารถนาดังประสงค์ การขอให้ได้บุญมาก ๆ เป็นต้น มากไปกว่านี้ยังมีคำอธิษฐานที่อุทิศไปยังผู้อื่นที่เป็นครอบครัว ญาติพี่น้องครูบาอาจารย์ ตลอดจนสรรพสัตว์ เทวดา อมนุษย์ ให้ได้รับบุญกุศลเช่นเดียวกันกับผู้จารและเจ้าศรัทธา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเมตตา ความเอื้ออารีต่อผู้อื่น หวังให้ผู้อื่นได้บุญได้กุศลเช่นเดียวกับตน

คำอธิษฐานเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อของคนลาวเวียงในเรื่องของบุญกุศลที่เกิดจากการสร้างคัมภีร์ใบลานไว้กับพระพุทธศาสนา ในอดีตการทำสำเนาคัมภีร์ใบลานที่ดีที่สุดคือ การคัดลอก เมื่อคัมภีร์เดิมสูญหายไปตามกาลเวลาและปัจจัยอื่น ๆ ก็มีคัมภีร์คัดลอกฉบับใหม่ทดแทนอยู่เสมอ ดังนั้นการคัดลอกหรือสร้างคัมภีร์ใบลานใหม่จึงถือว่าเป็นกุศลแรงกล้า เพราะเป็นการรักษาองค์ความรู้ให้อนุชนสามารถเรียนรู้ต่อไปได้ และการคัดลอกคัมภีร์นี้ยังถือว่าเป็นการฝึกฝนการเขียนหนังสือของพระสงฆ์ที่เพิ่งบวชใหม่ให้เกิดความชำนาญได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในช่วงท้ายคัมภีร์ผู้จารมักออกตัวเรื่องของการเขียนและความสวยงามของลายมือโดยผู้จารมักเขียนไว้อยู่เสมอว่า “ตัวใดตกให้ย่อ ตัวใดบ่พอให้หาใส่” หมายถึง ให้ผู้อ่านได้เติมตัวที่ตกหล่นหรือขาดหายไป อันเนื่องมาจากความพลั้งพลาดของตัวผู้จาร

นอกจากนี้การศึกษาคำอธิษฐานเหล่านี้แล้ว บันทึกของผู้จาร (colophon) ยังมีเนื้อหาที่น่าสนใจที่จะนำมาศึกษาได้อีก อย่างเช่น การนับวันเดือนปี การบอกยามบอกเวลา การใช้คำนำหน้าชื่อพระสงฆ์และฆราวาส ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเกี่ยวกับชื่อบ้านนามเมืองที่ปรากฏในคัมภีร์ใบลาน เป็นต้น

อ้างอิง

บังอร ปิยพันธุ์. (2541). *ลาวในกรุงรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: มุขนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันดี พินิจวรสิน. (กัณยายน 2554-สิงหาคม 2555). บ้านพื้นถิ่นลาวเวียง...ที่บ้านเลือก. *หน้าจั่ว ว่าด้วยประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรม และสถาปัตยกรรมไทย*.

สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์. (2547). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นลุ่มน้ำแม่กลอง บ้านโป่ง - เจ็ดเสมียน. ใน *ลุ่มน้ำแม่กลอง : ประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ "เครือญาติ" มอญ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

สุภาภรณ์ จินตามณีโรจน์. (2554). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นลุ่มน้ำแม่กลอง *ความหลากหลายของผู้คน ชุมชน และวัฒนธรรม บ้านโป่ง - บ้านเจ็ดเสมียน*. ราชบุรี: พิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง.

หอวัฒนธรรมลาวเวียง. (10 มีนาคม 2566). เข้าถึงได้จาก *ฐานข้อมูลเอกสารโบราณภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทย*:

<https://www.sac.or.th/databases/manuscripts/main.php?m=source&p=item&id=18>